

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 174/2023-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Ivanom Brillom, advokátom, Polianky 7D, Bratislava, proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu č. k. 2T/13/2022-921 z 19. decembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 19. februára 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „ŠTS“) v časti posúdenia § 13 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „advokátska tarifa“) pri rozhodnutí o odmene sťažovateľa ako v trestnom konaní obvinenému ustanoveného obhajcu.

II.

2. Sťažovateľ bol opatrením ŠTS z 15. februára 2022 ako advokát ustanovený za obhajcu obvineného, ktorému dvoma samostatnými uzneseniami zo 14. februára 2022 boli vznesené obvinenia za prečin rozširovania extrémistického materiálu a prečin prechovávanía extrémistického materiálu. Uznesením zo 14. februára 2022 boli tieto trestné veci podľa § 21 ods. 3 Trestného poriadku spojené na spoločné konanie.

3. Uznesením vyššej súdnej úradníčky ŠTS zo 14. októbra 2022 bola sťažovateľovi za obhajobu obvineného priznaná odmena a náhrady. ŠTS vychádzal z toho, že v čase ustanovenia sťažovateľa za obhajcu bol obvinený stíhaný pre dva prečiny, z ktorých prísnejšie trestný bol prečin rozširovania extrémistického materiálu, keďže zaň možno uložiť trest odňatia slobody na jeden rok

až päť rokov, a preto základná sadzba tarifnej hodnoty podľa § 12 ods. 3 písm. a) advokátskej tarify predstavuje 1/12 výpočtového základu, čo je podľa § 1 ods. 3 a 4 advokátskej tarify 81,67 eur. Podľa odôvodnenia rozhodnutia v rozpore s právnym posúdením sťažovateľa nebol dôvod na zvýšenie základnej sadzby tarifnej hodnoty na 108,89 eur podľa § 13 ods. 3 advokátskej tarify, podľa ktorého *pri spojení dvoch alebo viacerých vecí sa základná sadzba tarifnej odmeny určenej z tarifnej hodnoty vecí s najvyššou hodnotou zvyšuje o tretinu základnej sadzby tarifnej odmeny, ktorá by advokátovi patrila v ostatných spojených veciach*. Podľa ŠTS sa toto ustanovenie vzťahuje na určenie základnej sadzby tarifnej odmeny za zastupovanie v civilnom spore, v ktorom možno hodnotu vyjadriť v peniazoch, a nie na určenie základnej sadzby tarifnej odmeny v trestnom konaní.

4. Sťažovateľ v sťažnosti proti tomuto uzneseniu poukázal na nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 536/2018. Ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením sudcu ŠTS sťažnosť sťažovateľa zamietol. Stotožnil sa s názorom vyššej súdnej úradníčky, že § 13 ods. 3 advokátskej tarify sa vzťahuje len na civilné spory, čo je súladné s jazykovo-gramatickým, logickým a systematickým výkladom § 13 ods. 3 advokátskej tarify. Doplnil, že ak by sa § 13 ods. 3 advokátskej tarify vzťahoval aj na trestné veci, dochádzalo by k nerovnakému odmeňovaniu obhajcov v prípadoch, v ktorých by obvinenému bolo za všetky skutky vznesené obvinenie jedným uznesením alebo by dochádzalo len k rozširovaniu obvinenia v jednom konaní oproti tejto veci obdobným prípadom, v ktorých je obvinený stíhaný na základe viacerých uznesení vydaných v samostatných konaniach, ktoré boli následne spojené na spoločné konanie. ŠTS doplnil, že „*nález ústavného súdu nie je všeobecne záväzný a v prípade jedného rozhodnutia nie je možné uvažovať ani o judikátornej praxi*“.

III.

5. Podľa sťažovateľa rozhodnutie ŠTS je v rozpore s § 13 ods. 3 advokátskej tarify a jeho výkladom tak, ako vyplýva z nálezú ústavného súdu. Podľa sťažovateľa názor, ktorý odmieta aplikovať ustanovenia o zvýšení odmeny pri spojení viacerých trestných vecí, je extrémnym vybočením zo správnej aplikácie advokátskej tarify, a preto hoci ide len o 512,72 eur, ide o zásah do jeho ústavných práv. Takýto výklad obhajcov núti k tomu, aby za jednu a tú istú odmenu vykonávali násobne viac práce, ktorú prináša spojenie viacerých trestných vecí do spoločného konania. To platí osobitne preto, že právny názor ŠTS je v rozpore s rozhodnutiami ústavného súdu č. k. II. ÚS 536/2018 a č. k. I. ÚS 540/2022. Sťažovateľ namieta prístup ŠTS spočívajúci v odmietnutí spravovať sa rozhodnutiami ústavného súdu, čo je v rozpore s princípom právnej istoty.

6. Sťažovateľ nevidí dôvod na to, aby sa § 13 ods. 3 advokátskej tarify použil len na civilné spory. Má byť aplikovaný aj v trestnom konaní a opačný výklad popiera jeho význam. K argumentu o zjavnej nespravodlivosti pri odmeňovaní obhajcov pri spojení viacerých trestných vecí na spoločné konanie oproti odmeňovaniu pri zastupovaní v jednej trestnej veci, v ktorej je vznesené obvinenie za viacero skutkov, sťažovateľ uvádza, že advokátska tarifa môže navodzovať dojem, že zvýšená odmena patrí, len ak došlo k spojeniu trestných vecí podľa § 21 Trestného poriadku, a nie aj v iných prípadoch, keď ku kumulácii dochádza v jednom trestnom konaní. K tomu však dodáva, že ani s týmto názorom sa nestotožňuje, keďže ak sa má vystihnúť zmysel § 13 ods. 3 advokátskej tarify, malo by sa takéto zvýšenie uplatniť na každé trestné konanie,

ktoré je vedené pre viacero skutkov bez ohľadu na to, akým spôsobom a v ktorej fáze došlo ku kumulácii do jedného trestného konania.

IV.

7. V náleze č. k. II. ÚS 536/2018 ústavný súd vychádzal z toho, že sťažovateľ ako advokát bol opatrením okresného súdu ustanovený za obhajcu obvineného stíhaného pre (i) zločin sprenevery, (ii) pokračovací zločin sprenevery a (iii) pokračovací prečin podvodu, pričom tieto trestné veci boli spojené na spoločné konanie podľa § 21 ods. 3 a § 18 ods. 1 Trestného poriadku. Pri rozhodnutí o odmene a náhradách sťažovateľa okresný súd nezvýšil základnú sadzbu tarifnej odmeny podľa § 13 ods. 3 advokátskej tarify. Odôvodnil to § 13 ods. 4 advokátskej tarify, podľa ktorého *ustanovenie odseku 3 sa nepoužije, ak spojenie vecí na spoločné prejednanie vyplýva zo zákona a v takej veci sa určí výška tarifnej odmeny podľa veci, ktorej hodnota je najvyššia*. Podľa okresného súdu spojenie trestných vecí vyplýva z § 18 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého *o všetkých trestných činoch obvineného sa môže vykonať spoločné konanie*. Ústavný súd však v náleze dospel k záveru, že podľa § 18 ods. 1 Trestného poriadku sa o spojení trestných vecí rozhoduje fakultatívne, a preto nejde o spojenie, ktoré je zo zákona obligatórne, tak ako to predpokladá § 13 ods. 4 advokátskej tarify. V dôsledku toho ústavný súd vyslovil, že uznesením okresného súdu bolo porušené základné právo ustanoveného advokáta na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. V uznesení č. k. I. ÚS 540/2022 ústavný súd vychádzal z toho, že sťažovateľ ako advokát bol opatrením okresného súdu ustanovený za obhajcu obvineného stíhaného pre (i) pokračovací prečin podvodu, (ii) zločin vydierania, (iii) zločin lúpeže a (iv) zločin vydieračského únosu a pri rozhodnutí o odmene a náhradách sťažovateľa okresný súd nezvýšil základnú sadzbu tarifnej odmeny podľa § 13 ods. 3 advokátskej tarify, čo odôvodnil tým, že sťažovateľ od začiatku trestného stíhania vedel, za aké trestné činy je obvinený stíhaný, a teda nemusel vyvinúť zvýšené úsilie pri oboznamovaní sa s ďalšími vecami. Ústavný súd vo vedomí nálezu č. k. II. ÚS 536/2018 uviedol, že nesprávna je úvaha sťažovateľa, že v trestnom konaní šlo o spojenie štyroch vecí, pretože sťažovateľ od začiatku prevzal obhajobu obvineného, ktorý bol súčasne a spoločne trestne stíhaný pre štyri skutky. Preto nešlo o spojenie vecí podľa § 21 Trestného poriadku a interpretácia okresného súdu vylučujúca použitie § 13 ods. 3 advokátskej tarify nie je vybočením z pravidiel advokátskej tarify. V uznesení č. k. I. ÚS 540/2022 ústavný súd nepovažoval za rozhodný právny názor nálezu č. k. II. ÚS 536/2018 pre odlišné procesné východisko, ktorého spočívalo v tom, že spoločné konanie nastalo momentom vznesenia obvinenia jedným uznesením pre všetky trestné činy, zatiaľ čo v náleze č. k. II. ÚS 536/2018 šlo o spojenie vecí toho istého páchatela, ku ktorému pripájali skutky jeho pokračujúcej trestnej činnosti.

9. Ústavný súd bol viackrát konfrontovaný s otázkou aplikácie § 13 ods. 3 a 4 advokátskej tarify pri určení základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta obvineného z viacerých trestných činov v spoločnom konaní. Ustanovenia § 13 ods. 3 a 4 advokátskej tarify sú postavené všeobecne bez ohľadu na to, či ide o zastúpenie v trestnom alebo v civilnom konaní. Tým sa tieto ustanovenia vymykajú systému advokátskej tarify, ktorá v § 10, § 11 a § 13a upravuje sadzbu tarifnej odmeny a úkony právnej služby v civilnom, ústavnom a správnom konaní na strane jednej a v § 12 a § 14 sadzbu tarifnej odmeny a úkony právnej služby v trestnom konaní a v konaní o priestupkoch.

Ustanovenia § 13 ods. 3 a 4 pracujú s pojmami „vec“, „spojenie“, „spoločné konanie“ a „spojenie vecí, ktoré vyplýva zo zákona“, teda s pojmami, ktoré nemajú priamu nadväznosť na iné ustanovenia advokátskej tarify, ale na pojmy procesných predpisov, ktoré upravujú konania, v ktorých dochádza k zastúpeniu advokátom.

10. V prípade sťažovateľa šlo o zastúpenie obvineného podľa Trestného poriadku, ktorý je k pojmom uvedeným, no nedefinovaným v § 13 ods. 3 a 4 advokátskej tarify pomerne strohý. Podľa § 18 ods. 1 Trestného poriadku *o všetkých trestných činoch obvineného sa môže vykonať spoločné konanie, ak to zrejme nebude brániť ukončeniu veci v primeranej lehote.* Podľa Trestného poriadku možno teda o akýchkoľvek trestných činoch obvineného vykonať jedno trestné konanie a rozhodnutie o tom je vždy v plnej právomoci orgánov činných v trestnom konaní a súdov. K spojeniu vecí teda vždy dochádza na základe zákona a v dôsledku procesnej činnosti orgánov činných v trestnom konaní, ktorá sa môže v presvedčení o správnosti takéhoto postupu prejavovať v rôznych formách procesných rozhodnutí.

11. Prvým a zrejme najčastejším je vznesenie obvinenia za viacero trestných činov (§ 206 ods. 1 Trestného poriadku). Ďalšími spôsobmi sú vznesenie obvinenia v už prebiehajúcim trestnom konaní za ďalší trestný čin (§ 206 ods. 4 Trestného poriadku), rozšírenie obvinenia za ďalší čiastkový útok pokračovacieho trestného činu (§ 206 ods. 5 Trestného poriadku) a upozornenie o zmene právnej kvalifikácie (§ 206 ods. 6 Trestného poriadku). Základom všetkých týchto postupov v priebehu trestného stíhania je predstava zákona o tom, aby o všetkých trestných činoch obvineného bolo vykonané spoločné konanie. Od týchto spôsobov vedenia spoločného konania sa formálne odlišuje spojenie viacerých trestných vecí – trestných činov (skutkov) do jedného konania tak, ako tomu bolo u obvineného obhajovaného sťažovateľom. Vzhľadom na predchádzajúcu rozhodovaciu činnosť ústavného súdu je však rozhodujúce to, že sťažovateľ na rozdiel od veci sp. zn. II. ÚS 536/2018 a v zhode s vecou sp. zn. I. ÚS 540/2022 bol za obhajcu obvineného ustanovený už v čase, keď trestné konania obvineného, ktoré začali iracionálne na základe dvoch uznesení z toho istého dňa, boli aj uznesením z toho istého dňa spojené na spoločné konanie.

12. Preto možno na vec sťažovateľa použiť právny názor ústavného súdu z rozhodnutia č. k. I. ÚS 540/2022. Je ústavne udržateľné, ak sťažovateľovi bola odmena podľa advokátskej tarify určená zo základnej sadzby tarifnej hodnoty vťahujúcej sa na prísnejšie trestané prečiny rozširovania extrémistického materiálu bez toho, aby bolo pri výpočte odmeny zohľadnené, že obvinený bol stíhaný aj za menej prísnejšie trestané prečiny prechovávaného extrémistického materiálu. Sťažovateľ už v momente ustanovenia za obhajcu obvineného, rovnako ako vo veci č. k. I. ÚS 540/2022, obvineného zastupoval v jednom trestnom konaní pre oba prečiny, pričom v priebehu konania nedochádzalo k rozširovaniu trestných obvinení alebo ku spájaniu ďalších trestných vecí obvineného, tak ako tomu bolo vo veci sp. zn. II. ÚS 536/2018. Preto záver ústavnou sťažnosťou namietaného uznesenia nie je v rozpore s ústavnými právami sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Čo sa týka odôvodnenia namietaného uznesenia, je zřejmé, že ŠTS formuloval pomerne zjednodušené argumenty, keď uviedol, že (i) § 13 ods. 3 advokátskej tarify sa vzťahuje len na civilné spory, (ii) takýto výklad je súladný s jazykovo-gramatickým, logickým a systematickým výkladom § 13 ods. 3 advokátskej tarify, (iii) použitie § 13 ods. 3 advokátskej

tarify by viedlo k nerovnakému odmeňovaniu advokátov a (iv) nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 536/2018 nie je všeobecne záväzný a v prípade jedného rozhodnutia nejde o „*judikatórnu prax*“. K týmto konštatovaniam ŠTS možno mať výhrady a určite by bolo vhodnejšie, aby ŠTS formuloval vlastné prvky gramatického, logického alebo systematického výkladu alebo hľadal rozdiely, z ktorých by bolo možné vyvodiť, že na jeho vec nie je dôvod použiť či už § 13 ods. 3 vyhlášky alebo nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 536/2018. S ohľadom na význam veci sťažovateľa, keď sa záver ŠTS prejavil v tom, že sťažovateľovi popri odmene za úkony právnej služby 1 538,08 eur a náhrade za stratu času 581,40 eur nebolo na odmene priznaných ďalších 512,72 eur, však tieto nedostatky nepredstavujú takú okolnosť, ktorá by pri ústavnej udržateľnosti záveru ŠTS predstavovala dôvod porušenia ústavných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

14. To platí o to viac, že obdobný prístup trestných súdov k určovaniu základnej sadzby tarifnej odmeny je ustálený. Záver namietaného uznesenia ŠTS pri výklade pomerne nejasných noriem advokátskej tarify nemá črty svojvôle a nejde o interpretáciu advokátskej tarify, ktorá by predstavovala extrémne vybočenie (IV. ÚS 248/08). K tomu treba doplniť, že otázka náhrady trov konania môže nadobudnúť ústavnoprávnu dimenziu v prípade takého postupu všeobecného súdu, ktorý je založený na celkom zjavne nesprávnej interpretácii a aplikácii ustanovení zákona upravujúcich náhradu trov konania, v ktorom sú obsiahnuté črty svojvôle, a taktiež v prípade, ak je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania celkom nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné (IV. ÚS 348/2011, IV. ÚS 341/2012, II. ÚS 837/2015). Tak tomu v prípade namietaného uznesenia nie je, a preto je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. marca 2023

Robert Šorl
predseda senátu